

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

„UNEXPECTED“

WIRING

Jakub Černý

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Keramika

Bakalářská práce

„UNEXPECTED

WIRING

Jakub Černý

Vedoucí práce: doc. MgA. Gabriel Vach

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018
podpis autora

.....

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	2
3 CÍL PRÁCE	3
4 PROCES PŘÍPRAVY	4
5 PROCES TVORBY	6
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	7
7 POPIS DÍLA.....	8
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	10
9 SILNÉ STRÁNKY	11
10 SLABÉ STRÁNKY	12
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	13
A) Knižní a periodická literatura	13
B) Internetové zdroje	13
12 RESUMÉ	14
13 SEZNAM PŘÍLOH	15

PODĚKOVÁNÍ

Chtěl bych, tímto poděkovat především vedoucímu své bakalářské práce, panu doc. MgA. Gabrielu Vachovi za jeho věcný přístup, cenné rady a nekonečné připomínky, vždy přesně formulované. Mé poděkování, dále bezesporu patří slečně Markétě Kalivodové, bez jejíž pomoci a vstřícnosti by snad ani práce nemohla být dokončena. Petru Ledvinovi, za obrovskou výpomoc s konzultacemi, co se elektroniky týkalo. A v neposlední řadě, za trpělivost a podporu ve všech ohledech mé rodině a partnerce.

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

První "umělecké" krůčky jsem absolvoval díky svým rodičům na Základní umělecké škole v Plzni, následovalo intenzivnější získávání zkušeností na střední uměleckoprůmyslové škole Zámeček, přes nedokončené studium na Fakultě restaurování Univerzity Pardubice. Naposledy přechod ze sochařské tvorby k designu v podobě studia keramiky na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara v Plzni, kde jsou smysly a city studentů tříbeny pod zevrubným a inspirativní vedením doc. MgA. Gabriela Vacha.

Dnes mohu ze všech těchto zkušeností pomalu čerpat, ateliér keramiky je totiž doslova předurčen být multidisciplinární a mohou se v něm snadno snoubit nejrůznější podoby umění. Když mluvíme o tvaru, jsme blízko soše, malba či grafika se projeví v dekoru, k tomu navíc může být keramika velmi konceptuální a abstraktní. Až zde jsem si po zadání každého nového kreativního úkolu doc. Vachem uvědomil, že mohu, pokud to budu schopný obhájit, udělat cokoliv, což je nejdůležitější krok po letitém drilování řemesla během předešlých studií. Keramika pro mne otevřela doslova nové obzory.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

„Unexpected“ v překladu nečekaný, neočekávaný, nenadálý... Na tomto místě se nedá široce rozepisovat o významu, historii či snad problematice čehokoliv. Dá se jen očekávat, očekávat neočekávané.

Téma mi umožnilo se nevázat na cokoliv hmatatelného a začít navrhování tak říkajíc s čistou hlavou. Až zpětně jsem tedy mohl dosadit podtitul své práce, celek tedy zní „Unexpected...“ wiring.

3 CÍL PRÁCE

Smysl práce se velmi dlouho rozplýval ve směsici chaosu a nedorostlých výhonků nejrůznějších nápadů – nesmyslů, o nich šířeji v kapitole proces přípravy. Jedinou stěžejní myšlenkou od počátku byla hrubá představa jakýchsi elektronických zařízení, jimž by se dařilo ironicky a s humorem představit různá úskalí vyplívající z jejich užití.

Konečné definice se dočkaly objekty dva, jsou to dóza – odměna a váza, vystupující jako trest. Tyto prostředky neustále pronikají všechen nám známý život, jsou totiž tím nejzákladnějším podnětem motivace. Motivace, která je odpovědná za všechny naše skutky a dává jim, nebo to tak alespoň působí, elementární smysl. Ve své práci je užívám jako nástroj, jemuž by se dařilo představit mou snahu parodovat elektrický spotřebič.

Smyslem je tedy přivést diváka – konzumenta ke kritickému zvážení otázky, zda je správně využívat suroviny na produkci podobných zvráceností. Druhým úhlem je pohled na to, jak elektrifikace změnila člověka. Změnila jeho podstatu, způsob života i uvažování, osvobodila ho od tmy a obdarovala nezměrnou silou. Zároveň ho však k sobě přikovala v tom smyslu, že kdybychom dnes elektřinu přestali užívat neprobudíme se v průkopnickém devatenáctém století nýbrž v pravěku.

Výstupem jsou tedy dvě naprosto zbytečná zařízení, která sdělují, že člověk nemusí ve svém životě slepě přijímat každou další hloupost, neexistuje totiž rovnítko, mezi novější a lepší. Přestože objekty působí na první pohled v podstatě roztomilým dojmem, svým významem mohou vyjadřovat ty nejstrašnější představy pokroku, mnohokrát formulované sci-fi literaturou.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Proces přípravy si vyžádal zdaleka největší díl z celkového časového rámce tvorby. „Na počátku nebylo nic“. Ne, to nemá být úryvek z nejprodávanější knihy v našem kulturním prostředí, pouze konstatuji, že, jsem neměl práci připravenou dopředu, ale utvářela se postupně, den po dni.

Původně jsem chtěl práci koncipovat jako lehce ironickou, futuristickou show několika elektronických zařízení. Vznikaly návrhy na spousty nesmyslů, které se pokoušely předávat rozličné významy. Během přípravy konzultací a prezentací, se ale stále více ukazovalo, že většina z nich jen parafrázuje sama sebe a rozbíjí tak celkový ráz. Jednalo se například o porcelánový talíř s tištěným spojem jako motivem na povrchu, jenž byl dobíjen solárním panelem. Obvod však neobsahoval žádná zařízení, a tak jen vlivem elektrického odporu spotřebovával proud. Nebo, jakési těžítka, ze kterého vycházela led dioda, ta osvětlovala solární panel, který čněl na druhé straně. To působilo dojmem světelného perpetuum mobile a poukazovalo na malou účinnost technologie, solární panel navíc při své výrobě spotřebuje více energie, než kolik jí je schopen potom sám vyprodukovat. Dále dva porcelánové koflíky osazené vysílačkami a tak podobně. Návrhům chybělo pojítka, které by vytvářelo jednotící rámeček.

Ten postupně vyplynul během přípravy. Představa toho, že bude něco, co bude odměňovat a co bude trestat zúžila mantinel tvorby a dovedla mne ke studiu behaviorismu, nauce o chování organismů. Dospěl jsem k tomu, že budu pracovat s tak nevyčerpatelným tématem, jakým bezesporu je odměna a trest.

Toto se ukázalo jako zásadní impuls pro další směřování a postupem zvoleného účelu jsem začal přepracovávat předešlé návrhy. Rozmýšlel jsem jaké objekty budou nejlépe prezentovat ten, který význam.

Zde se začal silněji projevovat ohled na implementaci elektroniky. Cokoliv mne napadlo muselo projít kritérii. Lze vyrobit z keramiky? Bude možné zapojit to a ono? Zmíněná hlediska se neustále přela o své místo a velmi prodlužovaly každý další krok. Jako laik v oboru elektroniky jsem si na začátku práce nedovedl představit, že bych mohl narazit na nějaký větší problém. To se záhy ukázalo jako mýlka a velmi ovlivnilo celý proces tvorby.

Další etapa byla rozhodnutí o významech a funkci obou předmětů. Měli jsme tedy trestající vázu, která houká, když v ní je málo vody a dózu co, rozsvítí kontrolku, když se správně zavře, ale chyběla forma a nebyl vypracovaný návrh na elektroniku, jak by mohlo, co fungovat. V této fázi vznikaly návrhy na jednoduché tvary, ze kterých venku čněly všechny elektronické části, tím jsem se pokoušel vyjádřit myšlenku toho, že do předmětů nepatří a jsou cizorodými, škodlivými prvky. Od tohoto uvažování jsem byl naštěstí odveden a pokusil jsem se tedy návrh pojmout jako design, oproti předešlému spíše sochařskému přístupu. Přesto, že stále ještě nebyl definován tvar objevovali se v provedení nejrůznější kolize.

Nejvíce invence bylo potřeba vynaložit na rozdělení tvaru vázy na dvě nezávislé nádoby, tak aby byla oddělena voda od elektroinstalace a propojení obvodů mezi dózou a uzávěrem. Oba tyto ohledy zapříčinily mírný odklon od jinak specifického tvarování pro práci s porcelánovou hmotou. V dóze jsem byl nucen kvůli vodivé drážce rozšířit hrdlo, což se negativně projevilo mírnou deformací při výpalu.

5 PROCES TVORBY

Ve chvíli, kdy byly hotové návrhy jsem začal konstruovat keramické komponenty. Proces tvorby na rozdíl od procesu přípravy byl díky respektování materiálu a technologického postupu v celku všední, nezajímavý a bez větších překážek se celý odvíjel od předem daného scénáře. Ten obsahoval typické vysoustružení požadovaných tvarů ze sádky na rotačním kruhu podle připravené šablony. Přípravu a realizaci sádkových forem vhodných k odlévání porcelánu. Samotné odlévání výrobku, sušení, jeho přežah na devět set stupňů, očištění, glazování a následnou retuš završenou ostrým výpalem, tak aby střep získal své předpokládané vlastnosti. Instalaci elektronických zařízení a jejich odzkoušení.

Většího zájmu si vysloužil modul pro styk s vodou, ten totiž zpravidla funguje jako proti zátopové zařízení, proto sepne právě při styku s tekutinou, což je opačný výsledek, než který jsem potřeboval využít, musel se tedy předělat. Poslední zajímavostí je vodivá barva s obsahem stříbra od společnosti Bare Conductive, ta umožnila čisté provedení styčných ploch v uzávěru dózy.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Technologická specifiká lze rozdělit do dvou hlavních částí, kterými jsou samotná realizace keramických komponent a navazující konstrukce elektrických obvodů. Jak již bylo zmíněno v kapitole "Proces tvorby" probíhala práce dle připravených postupů dodržujíc základy řemesla a práce s materiálem. Pro odlitky byl využit tak zvaný tvrdý porcelán. Během technologického procesu nebylo potřeba hledat nová řešení při výrobním postupu a celá práce si vystačila s dlouhými léty osvědčenými historickými postupy a dovednostmi.

Kapitola sama o sobě však byla implementace elektronických částí. Zde se dostáváme k největšímu přínosu práce pro mne osobně, právě požadavek na keramický tvar, který bude mít význam a pracuje s elektronikou vyžadovalo nepřetržité kompromisy již od počátku navrhování. Jako laik v oboru elektroniky jsem si nedovedl představit kolik specifických problémů s sebou tato tvorba přinese. Keramika je materiál živelný, vše, co se v ní odehrává je větší či menší měrou náhoda, při tvarování se vlivem smrštění a deformací nedá počítat s větší než několika milimetrovou přesností. Účast čistě vědecky definované elektroniky tedy přirozeně přenášela neustále nové obtíže.

7 POPIS DÍLA

Má bakalářská práce dává vzniknout představě futuristických elektronických zařízení, dvojice odměna-dóza a trest-váza vystupuje jako soubor a pokouší se ironicky představit myšlenku, zda musí být vše kolem nás digitální a elektronické. Podstatou je parodie na elektrický spotřebič, záměrně proto balancují mezi hotovým designem, jenž může jít okamžitě do výroby a naprostým nesmyslem nehodným jakéhokoliv zájmu.

Dóza odměna vypráví o dávné samozřejmosti sice, že člověk je rád v jakékoliv podobě odměňován. Porcelánová dóza je nádoba na cokoliv, která při dovržení víčka rozsvítí zelenou kontrolku (led diodu) na svém vrchu, předmět komunikuje s uživatelem a dává mu na znamení, že došlo ke správnému uzavření. Je zde také jakýsi psychologický moment, rozsvěcenou kontrolkou v domácnosti (tzv. stand-by režim) ožívá další domácí mazlíček.

Přesto se odměna rovná naprosté malichernosti. Je proto vhodné, aby se na produkci něčeho tak absurdního spotřebovaly nekonečné spousty energií, surovin a zdrojů? Nad to se funkční předmět definovaný po tisíce let stává kvůli přidání všech přebytečných zařízení nepraktickým, netrvanlivým, náchylným k poškození, a proto spotřebním. Dráty se překlesají, solární panel ukončí za sedmdesát tisíc hodin svůj životní cyklus, dřevěný rám ztrouchniví, drážky s vodiči vypraskají a zbydou jen kořeny, porcelánový střep.

Práce druhá váza-trest evolučně postoupila, souzní s jí svěřenou rostlinou a rozhodně nebere ohledu na člověka. Trestá a má jediný cíl, donutit kohokoliv provést potřebný úkon, sice dolít dostatečné množství vody. Stroj nesmlouvá, proto ani vytažení kabelu z elektrické sítě neumlčí díky záložní baterii ostrou sto decibelovou sirénu.

Zničit nebo zalít? Válka nebo mír?

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Přínos práce pro daný obor v mém případě není nějak výrazný, neexperimentuji s technologií, neobjevuji nové postupy. Mé dílo je spíše v konceptuální rovině.

Přestože je má práce, jak již bylo mnohokrát zmíněno parodií, dá se do jisté míry uznat za přínos rozšíření možností tvorby v keramické praxi. Je možné, že někdo někdy dokáže ze spojení elektroniky a keramiky vytěžit něco zajímavého.

9 SILNÉ STRÁNKY

Během navrhování jsem nespočetněkrát došel k pro mne nepřekročitelnému problému, jenž se v tu chvíli zdál být naprosto fatálním. Jako kladné hledisko, proto hodnotím fakt, že se skutečně podařilo vytvořit doslova na kolena dva funkční elektrické spotřebiče.

10 SLABÉ STRÁNKY

Mezi slabé stránky řadím důležitou otázku, zda se podařilo v mé práci dobře vyjádřit danou myšlenku.

Další důležitou otázkou je určení funkce mé kolekce. Design pracuje v intencích, navrhnout předmět, a v co nejmasivnějším měřítku uvést na trh. Když se totiž snažím svým designem, design parodovat, nepřeji si tak jeho produkci, ale prohlašuji jej za jedinečný předmět hodný skromného vystavení jako objekt, tím ale divák nebude mít možnost dílo pochopit, protože bude ochuzen o využití jeho funkce, což je rozporuplné.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. JAVOROVSKÝ L., BOBEK A. Základy elektrotechniky pro SPŠ elektrotechnické. 6.vyd. SNTL- Státní nakladatelství technické literatury, 1981. 392 s. ISBN: 978-3-8085-3034-4
2. VLČEK J. Základy elektrotechniky. 1. vyd. Ing. Jiří Vlček, 2003. 247 s. ISBN: 8594011421562
3. FÖRSTER J. Behaviorismus a psychoreflexologie v historické tradici československé psychologie. 2.vyd. Academia, 2006. 220 s. ISBN: 978-80-200-1319-4

b) Internetové zdroje

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Electrical_network, vyhledáno 20. 1. 2018
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Soil_moisture_sensor, vyhledáno 5. 2. 2018
3. <https://en.wikipedia.org/wiki/Design>, vyhledáno 9. 4. 2018
4. <https://en.wikipedia.org/wiki/Piezoelectricity>, vyhledáno 3. 2. 2018
5. <https://www.bareconductive.com/>, vyhledáno 8. 2. 2018

12 RESUME

As my bachelor work, I created a set of two porcelain objects. The work represents a parody of an electrical appliance.

The theme of this endeavor is motivation as the driving force of our actions. The dose represents a reward, a very complicated, stupid thing that makes the only one thing. When the lid is closed, the green light on the top lights up from the solar panel power supply. The reward therefore represents total pettiness.

The second object, the vase is a punishment. The vase provides a plant and when there is little water in it, a very strong siren start to sounds. The vase is plugged into the electricity. Sound comes out through a small hole in the cover of the vase.

The whole thing is trying to communicate the idea of whether everything around us must be digital and electronic. An interesting paradox is that my design, like a parody, should not be produced, but rather exhibited as a statue. However, this will not be understood because the viewer can't use the device.

Seznam příloh:

Příloha 1

První kresebný návrh dózy

Příloha 2

První kresebný návrh vázy

Příloha 3

Vytváření sádrového modelu vázy

Příloha 4

Provádění sádrové formy pro vázu

Příloha 5a

Kompletní sádrová forma pro tvar vázy

Příloha 5b

Veškeré využití formy pro odlévání

Příloha 6

Sušení odlitého zboží

Příloha 7

Nakládka pece

Příloha 8

Tvorba elektroinstalace v doze

Příloha 9a

Kladení drátu ve vodivé drážce pro víčko dózy

Příloha 9b

Nevybroušené drážky zalité vodivou hmotou

Příloha 10

Modul se sirénou připraven do vázy

Příloha 11

Hotový soubor obou objektů

Příloha 12

Zprovozněná dóza

Příloha 1

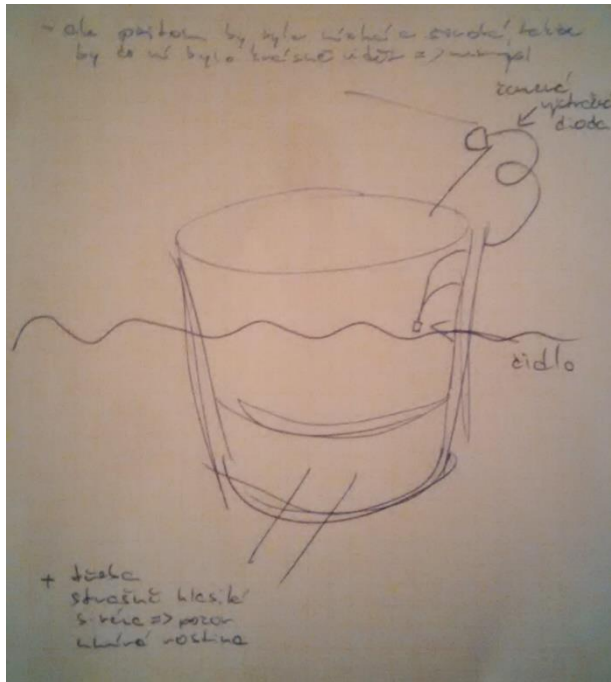
První kresebný návrh dózy¹

1 foto vlastní

Příloha 2

První kresebný návrh vázy²

2 foto vlastní

Příloha 3

Vytváření sádrového modelu vázy ³

3 foto vlastní

Příloha 4

Provádění sádrové formy pro vázu ⁴

4 foto vlastní

Příloha 5a

Kompletní sádrová forma pro tvar vázy ^{5a}

5a foto vlastní

Příloha 5b

Veškeré využití formy pro odlévání ^{5b}

5b foto vlastní

Příloha 6

Sušení odlitého zboží ⁶

6 foto vlastní

Příloha 7

Nakládka pece⁷

7 foto vlastní

Příloha 8

Tvorba elektroinstalace v dóze ⁸

8 foto vlastní

Příloha 9a

Kladení drátu ve vodivé drážce víčka dózy ^{9a}

9a foto vlastní

Příloha 9b

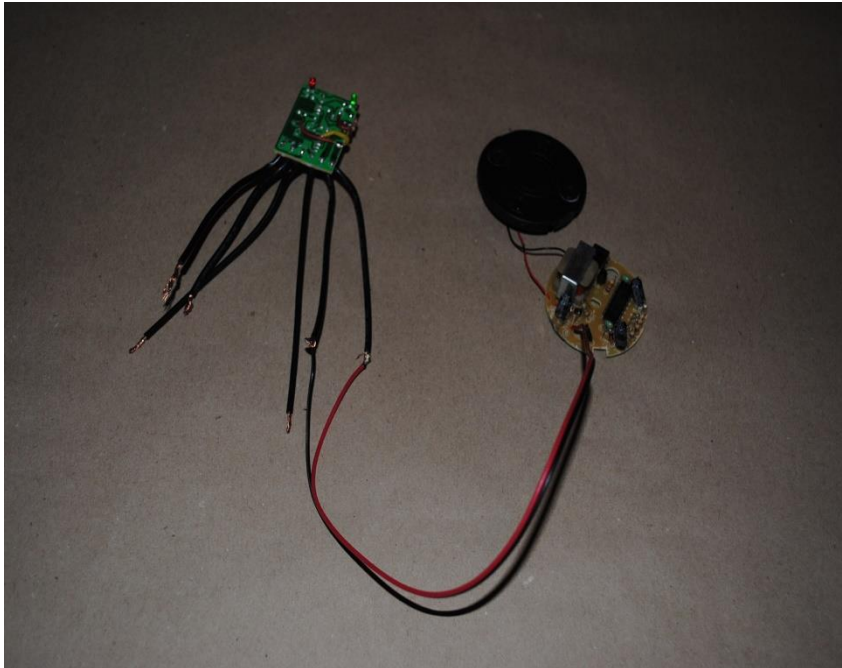
Nevybroušené drážky zalité vodivou hmotou ^{9b}

9b foto vlastní

Příloha 10

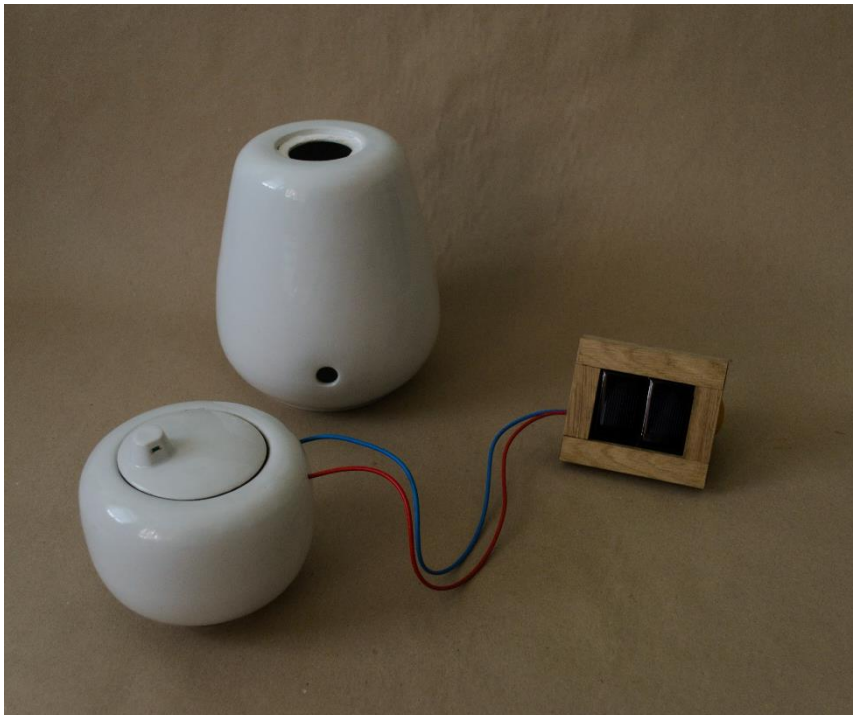
Modul se sirénou připraven do vázy ¹⁰

10 foto vlastní

Příloha 11

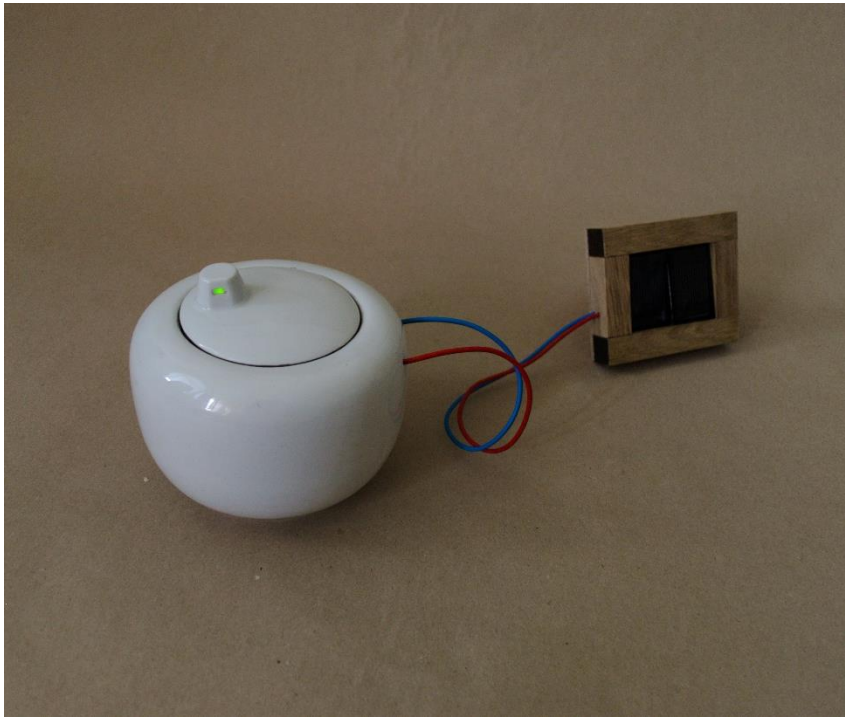
Hotový soubor obou objektů ¹¹

11 foto vlastní

Příloha 12

Zprovozněná dóza ¹²

12 foto vlastní

